

*Матеріал надійшов до редакції 12.01.2026*

*Прорецензовано 29.01.2026*

*Схвалено до друку 5.02.2026*

**УДК 376.3:372.851:821.162.1**

**Оксана Михайленко,**

аспірантка факультету спеціальної освіти та соціальної політики

Українського державного університету імені М. Драгоманова

ksyuffff@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3287-9529>

DOI: 10.24919/2308-4863/55-2-36

Researcher ID: PJA-5349-2026

**Oksana Mykhailenko,**

Postgraduate student at the Faculty of Special Education and Social Policy

M. Dragomanov National University of Ukraine

вчитель, Комунальний заклад освіти

«Навчально-реабілітаційний центр «Зоряний» Дніпропетровської обласної ради

49005, м. Дніпро, Дніпропетровська обл., вулиця Лешко - Попеля, 1

teacher, Municipal Educational Institution

«Zoryany» Educational and Rehabilitation Centre» of the Dnipropetrovsk Regional Council

49005, Dnipro, Dnipropetrovsk Region, Leshko-Popelya Street, 1

## **ШУМОВА КАЗКА В РОБОТІ З ДІТЬМИ З ПОРУШЕННЯМИ СЛУХУ**

## **SOUND FAIRY TALES SN WORKING WITH CHILDREN WITH HEARING IMPAIRMENTS**

**Анотація.** Статтю присвячено теоретичному аналізу та обґрунтуванню значення немовленнєвого слуху в розвитку дітей з порушеннями слуху, а також дослідженню ефективності використання шумових казок як інноваційного засобу корекційно-розвиткової

роботи. Мета статті полягає у визначенні ролі шумових казок у формуванні слухового сприймання, активізації мовленнєвої діяльності та сенсорної інтеграції дітей із порушеннями слуху, а також у характеристиці методичних прийомів їх застосування в освітньому процесі. Методи дослідження передбачають теоретичний аналіз наукових джерел із сурдопедагогіки, аудіології, нейропсихології та літературознавства, контент-аналіз праць, присвячених особливостям сприймання немовленнєвих звуків, порівняльно-історичний та описовий методи, а також узагальнення практичного досвіду роботи з дітьми молодшого шкільного віку. Результати дослідження засвідчують, що шумові казки є ефективним засобом сенсорної стимуляції, який сприяє розвитку слухової уваги, пам'яті, диференціації звуків, формуванню навичок орієнтування у звуковому середовищі та підвищенню мотивації до мовленнєвої активності. Використання шумових казок забезпечує інтеграцію слухових, зорових і тактильних каналів сприймання, полегшує формування артикуляційних образів, підтримує соціально-комунікативний розвиток та створює умови для природного засвоєння мовлення на слуховій основі. Особливої актуальності метод набуває в умовах воєнного стану, коли розвиток немовленнєвого слуху безпосередньо пов'язаний із безпекою дитини та її здатністю реагувати на попереджувальні сигнали. Висновки підтверджують, що шумові казки є результативним, гнучким і доступним інструментом корекційно-розвиткової роботи, який може бути адаптований до індивідуальних потреб учнів і використаний у групових, індивідуальних та фронтальних заняттях. Отримані результати можуть бути застосовані вчителями-сурдопедагогами, логопедами та фахівцями інклюзивної освіти.

**Ключові слова:** розвиток слухового сприймання, немовленнєвий слух, шумова казка, діти з порушеннями слуху.

**Abstract.** The article presents a theoretical analysis and justification of the importance of non-speech auditory perception in the development of children with hearing impairments, as well as an examination of the effectiveness of sound fairy tales as an innovative tool of corrective and developmental work. The purpose of the article is to determine the role of sound fairy tales in shaping auditory perception, stimulating speech activity, and supporting sensory integration in children with hearing impairments, as well as to describe methodological approaches to their implementation in educational practice. The research methods include theoretical analysis of scientific sources in surdopedagogy, audiology, neuropsychology, and literary studies, content analysis of works devoted to non-speech sound perception, comparative-historical and descriptive methods, and generalization of practical experience with primary school children. The results demonstrate that sound fairy tales are an effective means of sensory stimulation that support the development of auditory attention, memory, sound differentiation, and the ability to navigate the acoustic environment, while also increasing children's motivation for speech production. Their use ensures the integration of auditory,

visual, and tactile modalities, facilitates the formation of articulatory patterns, promotes socio-communicative development, and creates conditions for the natural acquisition of spoken language based on auditory impressions. The method is particularly relevant under martial law, when non-speech auditory perception is directly related to children's safety and their ability to respond to warning signals. The conclusions confirm that sound fairy tales are an efficient, flexible, and accessible tool of corrective and developmental work that can be adapted to individual needs and applied in group, individual, and whole-class settings. The findings may be used by teachers of the deaf, speech therapists, and inclusive education specialists.

**Key words:** development of auditory perception, non-speech auditory perception, children with hearing impairments, sound fairy tale.

**Актуальність дослідження.** У сучасній сурдопедагогіці проблема слухомовленнєвої реабілітації дітей із порушеннями слуху потребує пошуку нових інтерактивних методів. Розвиток немовленнєвого слуху є базовим етапом, що передує сприйманню мовлення. В умовах воєнного стану здатність дитини диференціювати звуки довкілля стає не лише освітньою задачею, а й питанням безпеки життєдіяльності. Шумова казка постає як універсальний інструмент, що поєднує сенсорну інтеграцію, казкотерапію та розвиток центральних механізмів слуху. Об'єкт дослідження: процес розвитку слухового сприймання у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку з порушеннями слуху. Предмет дослідження: методика використання шумових казок як засобу формування немовленнєвого слуху та підготовки до сприймання мовлення.

**Аналіз попередніх досліджень і публікацій.** Слуховий аналізатор є одним із ключових каналів отримання та інтерпретації інформації про навколишній світ. Проблематику розвитку мовлення дітей з порушеннями слуху на основі використання їхніх слухових можливостей ґрунтовно вивчали вітчизняні науковці (К. Бойко, А. Гольдберг, П. Гуслистий, Р. Краєвський та ін.), а також зарубіжні фахівці (N. Erber, C. Hudgins, J. Kelly, D. Ling, E. Wedenberg та ін.). Сучасні дослідники підкреслюють необхідність максимальної реалізації залишків слуху та врахування філогенетичних й онтогенетичних закономірностей формування механізмів слухання і говоріння не лише на спеціальних заняттях, а й у повсякденній життєдіяльності дитини.

Удосконалення методів навчання словесного мовлення в нерозривному зв'язку з розвитком слухового сприймання представлено у творчому доробку В. Жук, О. Круглик, В. Литвинової, К. Луцько, О. Савченка та ін. Зокрема, О. Савченко запропонував акустико-лінгвістичний підхід, що передбачає формування здатності диференційовано сприймати акустичні ознаки як немовленнєвих звуків, так і мовленнєвих одиниць різних рівнів (Савченко, 2004). Ключовою умовою такої роботи науковці вважають «обов'язкове забезпечення комфортного звукопідсилення» (Жук, 2025: 14).

Слухомовленнєвий розвиток трактується як процес опанування мовлення з опорою на слухові враження, що стають доступними завдяки засобам слухопротезування. Ефективність цього процесу залежить від оперативності втручання та системності корекційного впливу (Губеріна та ін., як цитовано у Жук, 2025). Оскільки слухові навички розвиваються поетапно – від немовленнєвого матеріалу до його трансферу на мовленнєві одиниці – кожна наступна «надбудовується» на раніше сформовані (Жук, 2025). Це відображає природний онтогенез слухомовленнєвого розвитку, що є особливо критичним для дітей з кохлеарними імплантами.

Досліджуючи розвиток слухового сприймання у ранньому віці, С. Бурдо Варазе розглядає його як процес удосконалення обробки сигналів, виділяючи етап передумов (усвідомлення наявності звуку) та сенсорний етап (виявлення та розрізнення звуків). На досемантичному підетапі особливого значення набуває тренування, що закладає основи упізнавання мовленнєвих одиниць у ситуації спілкування. (Жук, 2025:19).

Вивчаючи оптимізацію розвитку слухового сприймання, науковці наголошують на важливості розрізнення просторових, часових та тембрових характеристик звукових сигналів (Савченко, 2004). У ранньому віці цей процес розглядається як удосконалення обробки сигналів, де на досемантичному підетапі особливого значення набуває тренування, що закладає основи упізнавання мовленнєвих одиниць. Завдяки високій нейропластичності центральної нервової системи в цей сензитивний період, адекватна сенсорна

стимуляція дає змогу «суттєво попередити або подолати відставання у слухомовленнєвому розвитку» (Жук, 2025, с. 15).

За таких умов шумова казка виступає як ефективний засіб комплексної сенсорної стимуляції. Вона дає можливість створити необхідні акустичні передумови для спонтанного розвитку мовлення у природних для дитини умовах. Використання шумової казки сприяє формуванню навичок виявлення та диференціювання звуків за їхніми тембровими, динамічними та ритмічними характеристиками, що повністю узгоджується з принципами акустико-лінгвістичного підходу.

Дослідження немовленнєвого слуху та специфіки впливу шумових казок на розвиток дитини посідає вагомe місце у працях сучасних науковців. Зокрема, К. Луцько (2016, 2017) за допомогою методу електроенцефалографії проаналізувала показники реакцій мозку на полімодальні стимули (слухові, зорові, тактильні та рухові) у процесі сприймання мовлення. Дослідницею доведено, що розвиток акустичної складової мовлення є ключовим фактором у запобіганні та подоланні мовленнєвих порушень у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.

Питання використання казки як науково-філософського ресурсу розвитку особистості та її методичного потенціалу в освітньому процесі висвітлено у працях О. Вознюк та О. Горганюк (Horhaniuk, 2023). У контексті світового досвіду Дж. Зайпс (J. Zipes) та М. Бакаракі (M. Bakarakı et al., 2024) розглядають казкотерапію як потужний інструмент емоційного та соціального розвитку, що сприяє формуванню емоційного інтелекту та подоланню психологічних бар'єрів у ранньому дитинстві.

Особливої актуальності набувають нейропедагогічні дослідження музичних та шумових впливів на мозок дитини. Е. Папацікіс (E. Papatzikis et al., 2021) зазначає, що музичні та мовленнєві стимули мають вирішальне значення для розвитку нейронних зв'язків у дітей з особливими освітніми потребами. Цю думку підтверджує С. М. Абдулла (Abdullah, 2020), акцентуючи на ефективності мультимедійних засобів у розвитку слухового та зорового сприймання дітей групи ризику.

Важливим аспектом у розробці шумових казок для дітей із порушеннями слуху є врахування особливостей бінаурального слуху та нейрофізіологічного навантаження. Дослідження Л. Рейс та Ю. О (Oh & Reiss, 2020; Oh et al., 2024) демонструють, що користувачі кохлеарних імплантів та слухових апаратів мають специфічні особливості бінауральної фузії (злиття звуків). Вченими експериментально доведено, що послідовне слухове групування сигналів може конкурувати з одночасним сприйманням звуків, що призводить до швидшої втомлюваності нервової системи. Отже, при доборі звукових подразників для кожної дитини необхідно індивідуально дозувати шумове навантаження, щоб уникнути сенсорного перенавантаження центральної нервової системи.

Ці положення корелюють із сучасними стратегіями раннього втручання (Alkhlouf et al., 2025), які визнають розвиток слухового сприймання пріоритетним напрямом роботи з дітьми з особливими освітніми потребами. Відповідно до державних програм з корекційно-розвиткової роботи (Федоренко та ін., 2022), формування навичок слухання має відбуватися систематично, з опорою на індивідуальні можливості дитини, що і реалізується через методику шумової казки.

**Мета статті.** Теоретично обґрунтувати та розкрити особливості застосування шумових казок у корекційній роботі з дітьми з порушеннями слуху, враховуючи їхні індивідуальні нейрофізіологічні потреби. Окреслити значення немовленнєвого слуху для розвитку дітей з порушеннями слуху, довести позитивний вплив шумових казок на розвиток слухового сприймання дітей з порушеннями слуху та активізації мовлення дитини, охарактеризувати можливі методичні прийоми використання шумової казки у роботі з дітьми, що мають особливі освітні потреби.

**Методи дослідження.** Аналіз науково-педагогічної літератури, систематизація емпіричного досвіду використання шумових казок, нейропедагогічний підхід до дозування акустичного навантаження. Використано загальнонаукові методи, зокрема такі як описовий метод, метод аналізу, контент-аналізу, моделювання та наведено практичні прийоми роботи, що використовуються на заняттях в загальноосвітній та спеціальній школі.

**Результати дослідження.** Сучасна сурдопедагогіка розглядає розвиток немовленнєвого слуху як базис, на якому вибудовується вся архітектура мовленнєвої системи дитини. Одним із найбільш перспективних та поліфункціональних інструментів у цьому контексті є шумова казка (казка-шумівка). Це специфічна форма інтерактивної взаємодії, де сюжетна лінія розповіді синхронізується з акустичним супроводом, створеним за допомогою музичних інструментів, побутових предметів або вокалізацій (шумоімітації).

Відповідно до Програми з корекційно-розвиткової роботи «Розвиток слухового сприймання та формування вимови» (Федоренко та ін., 2022), роботу над немовленнєвими звуками виділено в окремий змістовий блок. Це зумовлено тим, що немовленнєвий слух забезпечує орієнтування дитини в акустичному просторі, що є критично важливим для безпеки життєдіяльності, особливо в сучасних умовах воєнного стану.

Використання шумових казок дає змогу реалізувати принцип полісенсорного сприймання. Дитина не просто слухає текст, вона бачить джерело звуку (візуальний канал), відчуває вібрацію інструмента (тактильно-вібраційний канал) та виконує рухи для створення шуму (моторний канал). Така інтеграція активізує роботу різних відділів кори головного мозку, сприяючи формуванню стійких нейронних зв'язків.

Казка-шумівка (шумова казка) – це інтерактивна розповідь, у якій сюжет супроводжується створенням звуків за допомогою музичних інструментів, побутових предметів або голосу (шумове оформлення).

Немовленнєвий слух – це здатність сприймати й розрізняти звуки довкілля (прибій, вітер, музика і музичні інструменти, побутові шуми, попереджувальні сигнали), що є фундаментом для розвитку мовлення, адже дитина спочатку вчиться чути й диференціювати ці звуки, перш ніж опанувати фонемі мови.

Немовленнєвий слух є важливим для орієнтування особи з порушеним слухом в навколишньому світі, особливого значення набуває під час воєнних дій, від нього напряду залежить безпека та збереження життя, тому розвиток слухового сприймання набуває особливого значення в наш час.

Класифікація таких звуків у нашому дослідженні охоплює чотири основні групи: природні шуми: шелест листя, шум дощу (імітується пересипанням крупи), гуркіт грому (удар по металевій тарілці); побутові шуми (цокання годинника, брязкіт ключів, шурхіт паперу, шум техніки); штучні та музичні звуки (сигнали транспорту, звучання маракасів, бубенців, трикутників, дзвінок телефону); біологічні звуки: імітація голосів тварин, кроки (ритмічне постукування по колінах), чхання чи сплески. Вона охоплює різноманіття звуків, від природних до штучних, і допомагає в діагностиці слухових порушень та розвитку слухової уваги, що має важливе значення для мовлення, що полягає в сприйнятті звукового середовища, яке не пов'язано безпосередньо з людською мовою (наприклад, дзвін ключів, звуки тварин, музичні інструменти), на відміну від мовленнєвого слуху, який фокусується на фонемах і словах.

Роль немовленнєвого слуху в розвитку мовлення втілюється в розрізненні немовленнєвих звуків і передусім навчанню розпізнавати звуки мовлення. Нездатність диференціювати немовні звуки ускладнює розуміння мовлення та може призвести до мовленнєвих порушень.

У діагностиці та корекції слухового сприймання особливого значення набувають слухові тренування. В сурдопедагогічній практиці ми використовуємо вправи на розрізнення немовних звуків, визначення джерела звуку, сили, тембру тощо. Окремим аспектом використання шумової казки є цілеспрямоване формування здатності до розрізнення динамічних та тембральних характеристик акустичних сигналів. Враховуючи, що сприймання тембру є однією з найскладніших задач для користувачів кохлеарних імплантів, ми впроваджуємо в сюжет казки елементи порівняння:

1. Диференціація за силою (динамікою): під час розповіді педагог акцентує увагу на зміні гучності звуку залежно від ситуації. Наприклад, «маленьке мишеня шурхотить папером тихо» (ледь помітні рухи), а «великий ведмідь стукає в бубон гучно». Це допомагає дитині формувати адекватні слухові образи та вчить її регулювати власну моторну активність відповідно до акустичної задачі. Розрізнення динамічних відтінків («тихо–помірно–гучно») є

базою для розуміння логічного наголосу та емоційного забарвлення мовлення в майбутньому.

2. Тембральна диференціація: у процесі казки діти вчаться ідентифікувати джерело звуку за його «забарвленням». Ми використовуємо контрастні за тембром матеріали: «металеві» звуки (трикутник, ключі), «дерев'яні» (палички, ложки) та «шумові» (круп, пакети).

Наприклад, у сюжеті можуть з'являтися два персонажі, кожен з яких має свій «голос»: один – дзвінкий та металевий, інший – глухий та дерев'яний. Завдання дитини – впізнати героя лише за тембром інструмента, не бачачи його. Така вправа стимулює роботу слухового аналізатора щодо аналізу спектрального складу звуку, що є прямим підготовчим етапом до розрізнення голосних та приголосних фонем мови.

3. Часові та частотні характеристики: крім сили та тембру, шумова казка дає змогу опрацьовувати тривалість звуку (короткий стукіт – довгий шелест) та його висоту (дзвін маленького дзвоника – гуркіт великого барабана). Це створює цілісну акустичну картину світу, де кожен звук має свій унікальний «портрет», що значно полегшує подальшу слухомовленнєву реабілітацію.

Для дітей з порушеним слухом традиційне пасивне читання є складним для сприймання. Шумова казка перетворює цей процес на захоплюючу гру-співтворчість, яка забезпечує сенсорну інтеграцію та підвищує рівень залученості. Педагоги-практики зазначають (Ототюк, 2024), що зі впровадженням шумових казок у практику роботи з дітьми з особливими освітніми потребами досягли вагомих результатів у різних сферах розвитку.

Впровадження шумових казок у корекційний процес дає можливість досягти вагомих результатів:

1. Слухова увага та пам'ять: діти вчаться концентрувати увагу на мовленні оповідача, щоб вчасно відреагувати відповідним звуком. Це тренує вибіркоче слухання та здатність виділяти корисний сигнал на фоні шуму.

2. Комунікативні навички: створення спільної звукової картини потребує узгодженості дій та вміння чекати своєї черги. Для дітей із

труднощами вербалізації звуки-замінники стають засобом комунікації та самовираження.

3. Стимуляція мовлення та моторики: використання звуконаслідувань («кап-кап», «р-р-р») розвиває артикуляційний апарат. Синхронізація звуку з дією (наприклад, шелестіння пакетом обома руками) стимулює перехресну координацію та відчуття ритму.

4. Емоційна сфера: казка допомагає прожити емоції у безпечному середовищі, а відтворення звуків (наприклад, гучні удари для грому) дає змогу емоційно розрядитися, підвищуючи самооцінку дитини.

Корекційні педагоги використовують такий алгоритм адаптації та проведення шумової казки, враховуючи індивідуальні особливості кожної дитини:

1. Вибір тексту: обираються короткі сюжети (народні казки, авторські, наприклад Ольги Скорик або написані самостійно вчителем), насичені діями.

2. Звуковий план: чітке маркування тексту місцями для пауз та «картою звуків». Враховуючи особливості бінауральної фузії (Reiss, 2024), важливо дозувати навантаження. Кожній дитині надається 1–2 звуки, що допомагає уникнути сенсорного перевтомлення.

3. Готуємо «звуковий оркестр» (прості музичні інструменти (маракаси, бубонці, трикутники), так і підручні матеріали-замінники (шелест листя/трави: поліетиленові пакети, папір; дощ: стукіт пальців по столу, пересипання крупи; кроки: плескання долонями по колінах або барабан; грім: удар по металевому предмету або тарілці; скрип: тертя пінопласту або двох шматочків картону).

Візуальна підтримка: використання індивідуальних карток-схем із зображенням звуку та інструмента (наприклад, малюнок бджоли та маракаса) слугує чітким сигналом до дії.

4. Виконання (прослуховування) казки-шумівки.

Якщо галаслива казка розігрується на груповому або фронтальному занятті, то кожній дитині надається 1–2 звуки, які вона буде відтворювати. Це забезпечує послідовність і допомагає уникнути сенсорного перевантаження.

Шумові казки сприяють подоланню бар'єрів у груповій взаємодії. Діти активно беруть участь, оскільки їхня роль чітко визначена і не потребує прямого словесного контакту з іншими дітьми, а звукова дія стає для них безпечним способом самовираження та співтворчості, впевненість дітей і формує позитивний досвід як групової, так і індивідуальної роботи.

Отже, шумові казки – це ефективний розвивальний інструмент у спеціальній освіті, що дають можливість поєднувати казкотерапію, сенсорну інтеграцію та мовленнєвий розвиток. Завдяки своїй інтерактивності та можливості адаптації під будь-які індивідуальні освітні потреби шумові казки стають незамінним помічником педагога у створенні доступного та збагачувального освітнього середовища для дітей з порушеннями слуху.

Застосування шумових казок у корекційно-педагогічній практиці спрямовано насамперед на розвиток та удосконалення слухового сприймання дітей з порушеннями слуху. Використання підручних матеріалів (шелест паперу, стук олівців, свист, шум камінців чи пляшок) дає змогу моделювати різноманітні акустичні сигнали, що сприяє формуванню навичок диференціації та розпізнавання звуків. Залучення власного тіла як джерела шумових ефектів (сплески, притупування, цокання язиком) активізує процеси слухового аналізу та допомагає дітям співвідносити звук із конкретною дією. Виготовлення простих шумових інструментів власноруч підсилює мотивацію та забезпечує практичне закріплення навичок слухового сприймання.

Інтерактивний характер шумових казок полягає у поєднанні сюжетного викладу з відтворенням відповідних звуків, що створює умови для розвитку слухового контролю, звуконаслідування та формування асоціативних зв'язків між акустичним сигналом і змістом казки. Така діяльність має комплексний корекційний ефект: вона сприяє удосконаленню слухової пам'яті, концентрації уваги, розвитку фонематичного слуху та формуванню основ слухового мислення.

**Висновки та перспективи подальших досліджень.** Доведено, що немовленнєвий слух є первинним фундаментом для формування мовленнєвої системи. Здатність диференціювати звуки докільця за силою, тембром та

тривалістю безпосередньо корелює з успішністю подальшого опанування фонемного складу мови. В умовах сучасних викликів розвиток цієї функції набуває критичного значення для забезпечення безпеки життєдіяльності дитини.

Шумова казка є поліфункціональним інструментом у спеціальній освіті, який забезпечує інтеграцію казкотерапії, музичного виховання та слухомовленнєвої реабілітації. Застосування цієї методики дає змогу системно розвивати центральні слухові механізми: від базового виявлення сигналу та його локалізації у просторі до складного розпізнавання акустичних корелятивів на надсегментному та сегментному рівнях. Особливу увагу приділено нейропедагогічному аспекту – дозуванню шумового навантаження, що є критичним для запобігання сенсорного перевтомлення у дітей з кохлеарними імплантами.

Формування пізнавальних механізмів (слухової уваги, пам'яті, аналізу сигналів) за допомогою казки-шумівки створює надійне підґрунтя для засвоєння всіх сторін мовлення (лексичної, граматичної, фонетичної). Отже, методика шумової казки дає змогу перетворити складний процес корекції на доступне, емоційно збагачене та безпечне освітнє середовище, що сприяє успішній інклюзії дитини з порушеннями слуху.

Методика є універсальною завдяки можливості використання підручних матеріалів та власного тіла як джерел звуку, що дає можливість впроваджувати її не лише в закладах спеціальної освіти, а й у системі сімейного виховання.

Перспективи подальших досліджень вбачаються у розробці стандартизованого діагностичного інструментарію для оцінки динаміки розвитку немовленнєвого слуху під впливом шумових казок, а також у створенні спеціалізованого цифрового контенту (інтерактивних аудіоказок) для дистанційного супроводу реабілітації дітей після кохлеарної імплантації.

## ЛІТЕРАТУРА

1. Жук, В.В. (2025). Слухомовленнєвий розвиток дітей з кохлеарними імплантами: монографія. Київ. 176 с.

2. Савченко, О.О. (2004). Оптимізація розвитку слухового сприймання у дітей з порушенням слуху. Автореферат дисертації на здобуття наук. ст. канд. пед. наук: 13.00.03. Інститут спеціальної педагогіки АПН України. К. 21 с.
3. Луцько, К.В. (2016). Розвиток акустичної складової мовлення та її проєкція на попередження та подолання мовленнєвих порушень у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки), 7(1), 226–241. – URL : [http://nbuv.gov.ua/UJRN/apko\\_2017\\_9%281%29\\_16](http://nbuv.gov.ua/UJRN/apko_2017_9%281%29_16)
4. Луцько, К.В. (2017). Дослідження показників реакцій мозку на слуховий, зоровий, тактильний, руховий стимули при сприйманні мовлення та предметів засобами енцефалографії. Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки), 9(1), 145–156. : [http://nbuv.gov.ua/UJRN/apko\\_2016\\_7%281%29\\_24](http://nbuv.gov.ua/UJRN/apko_2016_7%281%29_24)
5. Ототюк, К.М. (2024). Шумові казки у роботі з дітьми з ООП [Https://vsimosvita.com]. Retrieved February 6, 2026, from <https://vsimosvita.com/stattya-quot-shumovi-kazky-yak-efektyvnyj-instrument-korektsijnoyi-roboty-z-ditmy-z-ooop-u-zdo-quot/>
6. Програма з корекційно-розвиткової роботи «Розвиток слухового сприймання та формування вимови» для 1-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями слуху (2022). (Уклад. Федоренко О. Ф., Жаньяйко С. С. та ін.). – URL: [https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/inkluzyvne-navchannya/korekciini\\_programy/2022/09/05/Rozv.slukh.spryym.ta.formuv.vymovy.1-4.klas-Fedorenko.Zhanyayko.pdf](https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/inkluzyvne-navchannya/korekciini_programy/2022/09/05/Rozv.slukh.spryym.ta.formuv.vymovy.1-4.klas-Fedorenko.Zhanyayko.pdf)
7. Abdullah, S. M. (2020). The effect of using multimedia in developing auditory and visual perception among kindergarten children at risk of learning difficulties. Faculty of Education, Assiut University. Retrieved from: [https://www.researchgate.net/publication/389932781\\_The\\_Role\\_of\\_Early\\_Intervention\\_in\\_Developing\\_Auditory\\_Perception\\_Skills\\_in\\_First-Stage\\_Children](https://www.researchgate.net/publication/389932781_The_Role_of_Early_Intervention_in_Developing_Auditory_Perception_Skills_in_First-Stage_Children)
8. Alkhloof, A. M., Bin Che Omar, M., & Kazakzeh, M. (2025). The role of early intervention in developing auditory perception skills in first-stage children. International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences, 15(3), 1100–1106. DOI:10.6007/IJARBS/v15-i3/25040
9. Bakaraki, M. P., Dourbois, T., & Kosiva, A. (2024). Therapeutic and developmental benefits of fairy tales in early childhood: A mini-review. Brazilian Journal of Science, 3(8), 19–23. Retrieved from: [https://www.researchgate.net/publication/381624748\\_Therapeutic\\_and\\_developmental\\_benefits\\_of\\_fairy\\_tales\\_in\\_early\\_childhood\\_A\\_mini-review](https://www.researchgate.net/publication/381624748_Therapeutic_and_developmental_benefits_of_fairy_tales_in_early_childhood_A_mini-review)
10. Oh, Y., Dean, N., Gallun, F. J., & Reiss, L. A. J. (2024). Sequential auditory grouping reduces binaural pitch fusion in listeners with normal hearing, hearing aids, and cochlear implants.

The Journal of the Acoustical Society of America, 156(5), 3217–3231. Retrieved from: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/39535240/>

11. Oh, Y., & Reiss, L. A. J. (2020). Binaural pitch fusion: Binaural pitch averaging in cochlear implant users with broad binaural fusion. *Ear and Hearing*, 41(6), 1450–1460. Retrieved from:

[https://www.researchgate.net/publication/340124015\\_Binaural\\_Pitch\\_Fusion\\_Binaural\\_Pitch\\_Averaging\\_in\\_Cochlear\\_Implant\\_Users\\_With\\_Broad\\_Binaural\\_Fusion](https://www.researchgate.net/publication/340124015_Binaural_Pitch_Fusion_Binaural_Pitch_Averaging_in_Cochlear_Implant_Users_With_Broad_Binaural_Fusion)

12. Papatzikis, E., Elhalik, M., Inocencio, S. A. M., et al. (2021). Key challenges and future directions when running Auditory Brainstem Response (ABR) research protocols with newborns: A music and language EEG feasibility study. *Brain Sciences*, 11(12), 1562. Retrieved from: <https://www.researchgate.net/publication/392412481>

## REFERENCES

1. Zhuk, V.V. (2025). *Slukhomovlennievyyi rozvytok ditei z kokhlearnymy implantamy: monohrafiia*. Kyiv. 176 s. [in Ukrainian].

2. Savchenko, O.O. (2004). *Optyimizatsiia rozvytku slukhovoho spryimannia u ditei z porushenniam slukhu*. Avtoreferat dysertatsii na zdobuttia nauk. st. kand. ped. nauk: 13.00.03. Instytut spetsialnoi pedahohiky APN Ukrainy. K. 21 s. [in Ukrainian].

3. Lutsko, K. V. (2016). Rozvytok akustychnoi skladovoi movlennia ta yii proektsiia na poperedzhennia ta podolannia movlennievyykh porushen u ditei doshkilnoho ta molodshoho shkilnoho viku. *Aktualni pytannia korektsiinoi osvity (pedahohichni nauky)*, 7(1), 226–241. – URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/apko\\_2017\\_9%281%29\\_\\_16](http://nbuv.gov.ua/UJRN/apko_2017_9%281%29__16) [in Ukrainian].

4. Lutsko, K. V. (2017). *Doslidzhennia pokaznykiv reaktsii mozku na slukhovyyi, zorovyyi, taktylnyyi, rukhovyyi stymuly pry spryimanni movlennia ta predmetiv zasobamy entsefalohrafi*. *Aktualni pytannia korektsiinoi osvity (pedahohichni nauky)*, 9(1), 145–156. – URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/apko\\_2016\\_7%281%29\\_\\_24](http://nbuv.gov.ua/UJRN/apko_2016_7%281%29__24) [in Ukrainian].

5. Ototiuk, K. M. (2024). *Shumovi kazky u roboti z ditmy z OOP* [https://vsimosvita.com]. Retrieved February 6, 2026, from <https://vsimosvita.com/stattya-quot-shumovi-kazky-yak-efektyvnyj-instrument-korektsijnoyi-roboty-z-ditmy-z-oop-u-zdo-quot/> [in Ukrainian].

6. *Prohrama z korektsiino-rozvytkovoi roboty «Rozvytok slukhovoho spryimannia ta formuvannia vymovy» dlia 1-4 klasiv spetsialnykh zakladiv zahalnoi serednoi osvity dlia ditei iz porushenniamy slukhu* (2022). (Uklad. Fedorenko O.F., Zhaniaiko S.S. ta in.). – URL: [https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/inkluzyvne-navchannya/korekciini\\_programy/2022/09/05/Rozv.slukh.spryym.ta.formuv.vymovy.1-4.klas-Fedorenko.Zhanyayko.pdf](https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/inkluzyvne-navchannya/korekciini_programy/2022/09/05/Rozv.slukh.spryym.ta.formuv.vymovy.1-4.klas-Fedorenko.Zhanyayko.pdf) [in Ukrainian].

7. Abdullah, S. M. (2020). The effect of using multimedia in developing auditory and visual perception among kindergarten children at risk of learning difficulties. Faculty of Education, Assiut University. URL: [https://www.researchgate.net/publication/389932781\\_The\\_Role\\_of\\_Early\\_Intervention\\_in\\_Developing\\_Auditory\\_Perception\\_Skills\\_in\\_First-Stage\\_Children](https://www.researchgate.net/publication/389932781_The_Role_of_Early_Intervention_in_Developing_Auditory_Perception_Skills_in_First-Stage_Children) [in English].
8. Alkhoulf, A. M., Bin Che Omar, M., & Kazakzeh, M. (2025). The role of early intervention in developing auditory perception skills in first-stage children. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 15(3), 1100–1106. DOI:10.6007/IJARBSS/v15-i3/25040 [in English].
9. Bakaraki, M. P., Dourbois, T., & Kosiva, A. (2024). Therapeutic and developmental benefits of fairy tales in early childhood: A mini-review. *Brazilian Journal of Science*, 3(8), 19–23. Retrieved from: [https://www.researchgate.net/publication/381624748\\_Therapeutic\\_and\\_developmental\\_benefits\\_of\\_fairy\\_tales\\_in\\_early\\_childhood\\_A\\_mini-review](https://www.researchgate.net/publication/381624748_Therapeutic_and_developmental_benefits_of_fairy_tales_in_early_childhood_A_mini-review) [in English].
10. Oh, Y., Dean, N., Gallun, F. J., & Reiss, L. A. J. (2024). Sequential auditory grouping reduces binaural pitch fusion in listeners with normal hearing, hearing aids, and cochlear implants. *The Journal of the Acoustical Society of America*, 156(5), 3217–3231. Retrieved from: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/39535240/> [in English].
11. Oh, Y., & Reiss, L. A. J. (2020). Binaural pitch fusion: Binaural pitch averaging in cochlear implant users with broad binaural fusion. *Ear and Hearing*, 41(6), 1450–1460. Retrieved from: [https://www.researchgate.net/publication/340124015\\_Binaural\\_Pitch\\_Fusion\\_Binaural\\_Pitch\\_Averaging\\_in\\_Cochlear\\_Implant\\_Users\\_With\\_Broad\\_Binaural\\_Fusion](https://www.researchgate.net/publication/340124015_Binaural_Pitch_Fusion_Binaural_Pitch_Averaging_in_Cochlear_Implant_Users_With_Broad_Binaural_Fusion) [in English].
12. Papatzikis, E., Elhalik, M., Inocencio, S. A. M., et al. (2021). Key challenges and future directions when running Auditory Brainstem Response (ABR) research protocols with newborns: A music and language EEG feasibility study. *Brain Sciences*, 11(12), 1562. <https://www.researchgate.net/publication/392412481> [in English].

***Матеріал надійшов до редакції 20.01.2026***

***Прорецензовано 2.02.2026***

***Схвалено до друку 5.02.2026***